

DIO PRVI - PRAKSA SUDOVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Okolnosti predmetnog slučaja ne upućuju ni na zaključak da je tuženi propustio preduzeti mjere opšte ili lične zaštite na radu, a to ne tvrdi ni sam tužitelj.

Nesporno je u konkretnoj pravnoj stvari da povrede tužitelja ne potiču od djelovanja teretnog motornog vozila tuženog, kao opasne stvari, niti potiču od samog prevoza (upravljanja teretnim motornim vozilom), kao opasne djelatnosti.

Uzrok štete je eksplozija zrna granate, koja nesporno predstavlja opasnu stvar. Za štetu od opasne stvari odgovara njen imalac (član 174. ZOO), a u konkretnom slučaju to je preduzeće "Salvis-trans", a ne tuženi kao poslodavac tužitelja.

Poslodavac (tuženi) bi odgovarao za štetu koja je nastala povredom zaposlenika na radu ili u vezi sa radom i u slučaju kada je povreda uzrokovana opasnom stvari drugog privrednog društva (ovdje "Salvis-trans") koje je, za potrebe poslodavca, obavljala određene poslove. Međutim, u konkretnoj pravnoj stvari to nije slučaj jer je, suprotno naprijed navedenom stavu, poslodavac tužitelja trebao za potrebe "Salvis-trans" da izvrši prevoz njegovog željeznog otpada.

Dakle, oštećeni zaposlenik, koji je povrijeđen na radu ili u vezi sa radom, ima u svakom slučaju prava iz zdravstvenog i invalidskog osiguranja, ali pravo na naknadu štete od svoga poslodavca ima samo ako je on odgovoran za štetu, odnosno ako postoji osnov odgovornosti, što u ovoj pravnoj stvari nije slučaj.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 070-0-Rev-09-000542, od 6. 5. 2010. godine)

Zahtjev za poništenje kolektivnog ugovora - primjena propisa

Član 120. stav 1. Zakona o radu Federacije BiH

Član 44. Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u Federaciji BiH

JEDNA OD UGOVORNIH STRANA KOLEKTIVNOG UGOVORA NE MOŽE S USPJEHOM POSTAVITI ZAHTJEV ZA PONIŠTENJE TOG UGOVORA ILI POJEDINIH NJEGOVIH ODREDBI POZIVAJUĆI SE NA OPĆA PRAVNA PRAVILA SADRŽANA U ODREDBAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA

Izvod iz odluke:

Materija kolektivnih ugovora regulisana je odredbama iz članova 111. do 121. Zakona o radu iz kojih proizlazi da su kolektivni ugovori neposredni izvor radnog prava, koji kao takvi djeluju kao zakon.

Prema odredbi iz člana 112. stav 1. Zakona o radu, kod zaključivanja kolektivnog ugovora na strani zaposlenika može biti sindikat ili više sindikata, a na strani poslodavca može biti poslodavac, više poslodavaca ili udruženje poslodavaca, a prema odredbi iz stava 3. istog člana na strani poslodavca i Vlada FBiH, odnosno vlada kantona.

Navedenim ugovorima, prema odredbi iz člana 114. Zakona o radu, uređuju se prava i obaveze strana koje su ga zaključile, te prava i obaveze iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom. Istim ugovorima se, prema odredbi iz stava 2. istog člana uređuju i pravila o postupku kolektivnog pregovaranja, te sastav i način postupanja tijela ovlaštenih za mimo rješavanje kolektivnih radnih sporova.

Konačno, odredbom iz člana 120. stav 1. Zakona o radu propisano je da se kolektivni ugovor može otkazati na način i pod uvjetima predviđenim tim kolektivnim ugovorom.

Dakle, navedene kao i druge zakonske odredbe sadrže niz specifičnosti kolektivnih ugovora, a koje se između ostalih sastoje od: zakonom propisanih ugovornih strana, načina zaključivanja ugovora putem socijalnog dijaloga, predmeta ugovora koji sadrži

samo pitanja iz radnih odnosa, a autonomiju valje ograničava primjenom načela in favorem laboratoris, prema kojem je kolektivnim ugovorom moguće odrediti samo povoljnija prava od prava utvrđenih zakonom, kao i opće pravno dještvo ovih ugovora, koji dopunjuju ili zamjenjuju zakonske odredbe, te načinu i postupku rješavanja međusobnih sporova putem Arbitražnog vijeća, što upućuje na zaključak da su kolektivni ugovori sui generis, pa se kao takvi ne mogu tumačiti općim pravilima ugovornog prava, koja su sadržana u odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

Stoga jedna od ugovornih strana kolektivnog ugovora, po mišljenju ovoga suda, ne može s uspjehom postaviti zahtjev za poništenje tog ugovora ili pojedinih njegovih odredbi, pozivajući se na opća pravna pravila sadržana u odredbama Zakona o obligacionim odnosima, nego se takav ugovor može, u skladu sa odredbom iz člana 120. stav 1. Zakona o radu, otkazati na način i pod uslovima predviđenim tim kolektivnim ugovorom ili spor o njegovoj primjeni riješiti pred Arbitražnim vijećem, kako to predviđa odredba iz člana 44. Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u FBiH.

*(Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu,
broj: 65 0 P 051208 09 Gz, od 10. 1. 2011. godine)*

Stvarna legitimacija javne ustanove

Član 4. Zakona o ustanovama

U PARNICI PO TUŽBI ZAPOSLENIKA JAVNE USTANOVE RADI ISPLATE NOVČANIH POTRAŽIVANJA IZ RADNOG ODNOSA PASIVNO JE LEGITIMISANA JAVNA USTANOVA, KOJA POSJEDUJE SVOJSTVO PRAVNOG LICA, A NE OPĆINA, BEZ OBZIRA NA TO ŠTO JE ISTA OSNIVAČ JAVNE USTANOVE I ŠTO SE JAVNA USTANOVA DJELIMIČNO FINANSIRA IZ BUDŽETA OPĆINE.

Iz obrazloženja:

Prema Zakonu o ustanovama (ZOU), javne ustanove se osnivaju radi obavljanja Zakonom utvrđenih javnih djelatnosti u koje spada i odgoj i vaspitanje djece. Javne ustanove imaju svojstvo pravnog lica (čl. 1.) navedenog zakona i nemaju profitni karakter, mada mogu raspolagati i sredstvima iz samofinansiranja. Na kojem se državnom nivou osnivaju javne ustanove zavisi od organizacije svake pojedinačne države (čl. III/2.) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

U ZOU (čl. 4.) je jasno određeno da svi radnici ostvaruju svo svoja prava iz radnog odnosa u javnim ustanovama u skladu sa Zakonom, Kolektivnim ugovorom i pravilima ustanove. To je logično jer javna ustanova ima status pravnog lica, ima prava i obaveze i uživa zakonsku slobodu u pogledu svojih prava i obaveza. Prema tome, samo javna ustanova može odgovarati za obaveze prema svojim radnicima, a nikako njen osnivač, odnosno politička zajednica iz koje se finansira ustanova, kako to pogrešno zaključuju nižestepeni sudovi.

Dužnik tužiteljica u pogledu njihovih prava na isplatu plaća koje je akcesorno povezano sa radnim odnosom je JU Dječiji vrtić "Pčelice" jer je između njih uspostavljen građansko-pravni odnos (zasnivanjem radnog odnosa), pa su nižestepeni sudovi nepravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili prigovor nedostatka pasivne legitimacije na strani tužene i obavezali istu na isplatu plaće tužiteljicama.

To što se javna ustanova čiji se radnici tužiteljice finansira iz budžeta tužene ne predstavlja osnov za pasivnu legitimaciju tužene u ovom sporu nego može biti samo predmet izvršnog postupka (čl. 41. ZOU) kao supsidijarnog dužnika koji odgovara za obaveze javne ustanove čiji je osnivač.

*(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine,
broj: 68 0 P 007412 09 Rev, od 6. 4. 2010. godine)*